

I skyggen av OL-festen

**Mødreheimet utenfor Rio de Janeiro:
Hit kommer mishandlede, voldtatte og fattige mødre**

HJERTEKNUSER: Tajnara (3) har kommet til mødreheimet i Rio de Janeiro-forstaden Itaboraí sammen med mamma. Moren har rømt fra mannen som har mishandlet henne.

ITABORAI (VG) Tajnara (3) er lykkelig uvitende om dramaet som pågår noen titalls meter unna henne.

Hennes mor er i hissig diskusjon med sin bror, som har reist 20 timer med buss for å finne henne. Tajnaras 11 år gamle søster prøver å støtte moren.

Vi er på et mødreheim i Rio de Janeiro-forstaden Itaboraí. Hit kan mishandlede,

voldtatte og fattige kvinner komme hvis de er gravide eller nettopp har født barn. Jenter blir seksuelt utnyttet og gravide i tenårene i et land der abort er ulovlig (men der mange gjør det på illegalt vis).

Kvelden før har Tajnaras mamma kommet med sine to dotre fra en landsby langt unna. Broren har altså fulgt etter henne og prøver

Ole Kristian Strøm

Geran Bonin

å overtale henne til å gå tilbake til den voldelige mannen. Det samme gjør moren, som gråter på telefonen og ber henne komme tilbake. Tajnaras mamma gråter. Hun er under et voldsomt press. Hun vil egentlig ikke tilbake dit hun kommer fra. Hun tenker på fremtiden til Tajnara og søsteren. Samtidig gjør morens bønn det enda vanskeligere for

henne å velge. Og broren har altså kommet den lange veien fra den lille landsbyen. Ene og alene for å prøve å overtale henne.

Politimann foregrep seg

Det er 11 kvinner som bor her. Alle har triste historier å fortelle. Som Andresa, en av de andre mødrene. Hun er av indiansk slekt og kommer fra en liten fiskerlandsby ved grensen til Bolivia. Etter at

hun kom til verden for 30 år siden, forsvant moren umiddelbart ut av livet hennes. Hun vokste opp i stor fattigdom, men likevel lenge lykkelig hos moren.

Så sier hun at en lokal politimann begynte å forgripe seg på henne. Hun visste at hun var sjanseløs til å melde fra om det. Ingen ville tro henne, ingen ville støtte henne.

Derfor valgte hun å rømme fra landsbyen, bare 15 år gammel. Hun dro til Rio de Janeiro og fikk jobb som hushjelp hos

en rik familie. Heldigvis brydde husets frue seg om henne slik at Andresa fikk avsluttet skolen.

Hennes yngstemann, Miguel på to måneder, begynner å bli litt utålmodig. Hun drar opp T-skjorten og lar ham ligge til brystet. Han koser seg.

Andresa begynte å jobbe på McDonald's og traff etter hvert en mann som skulle bli faren til hennes barn. De har fire, den eldste fem år, den yngste altså to måneder. Mannen er utdannet slakter og lenge gikk

GRÅTER: Tajnaras mamma gråter når hennes bror forlater mødreheimet, og får trøst av datteren, Tajnaras 11 år gamle søster.

MÅTTE RØMME: Andresa sammen med to av barna sine. Hun måtte flykte fra en voldelig mann, og sier hun har fått det bedre på mødreheimet i Itaboraí.

SKULLE HJELPE GATEBARN: Svenske Stefan Martinsson startet opp mødreheimet for 27 år siden.

det bra. Men så ble han narkoman og alle pengene han tjente, gikk med til det.

– Så begynte han å slå meg. Dagen etter stakk jeg, forteller hun. – Jeg ville ikke ha kontakt med ham mer.

Mannen bak hjemmet

Svenske Stefan Martinsson sitter og hører på henne. Han er mannen bak mødreheimet, som han startet for 27 år siden. Nå tilbringer han deler av året hjemme i

Göteborg, men enda mer i Brasil.

– Om ti år har jeg jobb og leilighet. Og jeg skal ikke lete etter noen mann. Jeg vil klare meg selv, sier Andresa.

Stefan er fornøyd. Han er opptatt av at kvinnene skal bli selvstendige.

– Men samtidig skal de ikke hate menn. Feminister hjemme i Skandinavia liker ikke at jeg har så mange menn ansatt her. Men jeg vil at de skal se menn, og at de skal vite at ikke alle menn er sånn som de har opplevd. >>>

Jeg vet at myndighetene vil ta fra dem barnet sitt, men jeg har ikke fortalt dem det.

Stefan Martinson

««« Jeg har heller aldri opplevd noen problemer med det. Andressa brøt altså opp fra sin mann, dro hjem til landsbyen, men oppdaget at moren var død og at hun ikke lenger hadde noen slektninger der. Modrehjemmet til Stefan oppdaget hun tilfeldigvis på nettet.

– Det er en lettelse å være her. Nå vet jeg at barna mine får nok mat. Det er mange som har det som meg og som ikke vet om de har penger til å kjøpe mat til barna sine.

Stefan er ikke bare snill. Han er også hard. Han krever. Også av Andressa. At hun skal ta utdanning og bli selvstendig. Vegg i vegg driver han barnehage. Der kan barna være på dagen når hun skal begynne på utdanning, så snart lille Miguel lærer seg å leve uten morens melk.

– Fikk se lyset

Andressa går rett inn i brasiliansk storpolitikk i OL-året. Med Lula som president satte regjeringen i gang et gigantisk boligprogram for sånne som henne. Nå sliter de. Den valgte presidenten Dilma Rousseff er suspendert fra jobben sin i påvente av riksrettsak, det er totalt kaos i politikken, og økonomien er i fritt fall, blant annet som følge av den lave oljeprisen og korrupsjonsskandalen i det statskontrollerte oljeselskapet Petrobras.

Jeg har søkt om statlig bolig, men har ikke hørt noe mer.

– Du ligger nok bra an hvis de skal bygge noe, du som har fire barn, sier Stefan oppmuntrende.

Egentlig var det et hjem for gatebarn Stefan Martinsson skulle bygge på slutten av 1980-tallet.

– Midt på 1980-tallet ble det kjent i Europa at politiet skjøt gatebarn her i Rio de Janeiro. Jeg ble sendt hit for å starte et svensk hjem for gatebarna.

Men han snakket med gatebarna, og skjønte at mange av dem oppfattet det som sitt «hjem» og det faktisk ikke var så løvøst der, men ganske ordnede forhold. Derimot ble han frustrert over at ingen spurte hvorfor de bodde på gaten. De var barn av unge, hjemløse kvinner.

– Da fikk jeg se lyset, ler Stefan. – Jeg skal satse på hjemløse, gravide kvinner.

Appelsinplantasje

Han fant en nedlagt appelsinplantasje og startet opp der. På de 27 årene har tusenvis av kvinner vært innom hjemmet.

Det er finansiert gjennom svenske og norske penger, blant annet fra fagforeningen Lederne. Kverner og Statoil og mange andre har også hjulpet til.

Stefan titler ut av vinduet. Der sitter et par på en benk. Hun er 15, han 18. De har fått et barn sammen. Hun blir slått. Likevel kutter hun ikke båndene til faren. Stefan har tatt en alvorprat med ham.

– Jeg vet at myndighetene vil ta fra dem barnet sitt. Men jeg har ikke fortalt dem det. Og det er heller ikke min jobb, sier han.

E-post: ole.kristian.strom@vg.no

Stefan prater mye om selvstendighet. Om utdanning.

– De må ta utdanning slik at de får jobb og blir økonomisk uavhengige. Hvis ikke, drar de tilbake til mannen som slår dem.

Han får besøk på kontoret av 21 år gamle Tanjara og hennes sønn Giorgio på halvannet år.

– Jeg skal satse alene, sier hun. – Kanskje jeg skal ha en kjerreste eller elsker, men ingen mann.

Så tenker hun seg om litt.

– For å si det sånn: jeg skal ikke lete etter drømmepriksen, men kanskje han kommer av seg selv? Tanjara er født i en forstad til Rio de Janeiro og vokste opp med mor og søster. Moren er alkoholisert og mishandlet sine to dotre grovt. I tenårene rømte Tanjara flere ganger hjemmefra, men moren lotte å bedre seg, og datteren flyttet tilbake. Det ble like ille hver gang.

18 år gammel fikk hun første gang barn, men barnet døde. Nå har hun fått barn med en mann som hun ikke vil at skal registreres som barnets far. Han er narroman, og hun frykter at de vil miste barnet om han blir barnets offisielle far.

Elektrikerutdanning

Selv er hun i full gang med elektrikerutdanning og skal snart ta eksamen.

– Selv om det er krise i brasiliansk økonomi, er jeg optimist. Jeg tror det er masse jobber til elektrikere. Og før det skal jeg jobbe som frivillig under OL, så da får jeg sikkert treffe mange og få gode kontakter.

En kvinne kommer mot oss med tvillinger i sine armer. Det er Marceli Kristina og hennes dotre Gabriela og Viktoria.

Siden hun var syv år gammel, har hun bodd på gaten. Nå er hun snart 30. Da hun kom hit til modrehjemmet, var Marceli Kristina analfabet.

– Jeg hører hjemme på gaten, så hun til Stefan og de andre som jobber på modrehjemmet.

– Vi skal ikke tvinge deg til å være her, var svaret hun fikk. Nå har tvillingmoren vært der i snart ett år og trives godt. Livet på gaten har gjort henne utålmodig, men kjærligheten til de to døtrene gjør henne roligere.

De andre kvinnene hjelper henne ivrig med tvillingene. De 11 kvinnene på Abrigo skjønner hverandre bedre enn noen kan skjønne dem. Noen av dem er gravide, andre har fått barn. Samholdet er rørende.

– Det er både godt og vondt å være her på samme tid, sier fotografen. Han har forelsket seg totalt i tre år gamle Tanjara. Hennes mor har bestemt seg. Hun vil bo på modrehjemmet. I hvert fall foreløpig.

Hun skal ikke tilbake til den voldelige mannen, selv om hennes mor og bror ber henne. Når broren går ut av porten på Abrigo, står Tanjaras mor og søster og ser langt etter ham.

SAMHOLD: Tusenvis av kvinner har vært innom modrehjemmet i Rio de Janeiro-forstaden Itaboraí i løpet av de 27 årene det har eksistert. – Det er en lettelse å være her, sier 30 år gamle Andressa.

PÅ ROMMET: Marceli Kristina sammen med sine døtre Gabriela og Viktoria – og en av de andre kvinnenes barn (i rød T-skjorte) – på rommet som de har fått tildelst på modrehjemmet.

BAK MUR: Av praktiske hensyn er det en høy mur ved lekeplassen. Men barna får boltret seg skikkelig på modrehjemmets lekeplass.

PLASS TIL 20: Abrigo Rainha Silvia er ilte, men effektivt – og har et godt rykte. Det har eksistert i snart 30 år.